

Але останнім часом важко забезпечити повне оперативне комплектування фонду, що спричинено відсутністю централізованого комплектування (діючі колектори не можуть бути головними посередниками між бібліотеками та видавцями); браком законодавчих актів України про обов'язковий примірник; скороченням видання науково-технічної літератури, обмеженістю тиражів або виданням під замовлення, що не надходять до книготорговельної мережі; відсутністю оперативної інформації про видання відомчої наукової продукції різними науково-дослідними установами; дорожнечою книжкової та періодичної продукції; значним скороченням фінансування бібліотеки. Відсоток літератури, що надійшов від Київського бібколектора, неістотний і в 1996 р. становив усього 1%.

Через усе це непомірно зросли матеріальні та фізичні витрати на придбання нової літератури. Намагаючися вистояти в цій складній ситуації, бібліотека налагоджує зв'язки безпосередньо з видавцями, видавництвами та видавничими організаціями. Значне місце в книжковому фонді займає продукція таких видавництв, як «Укрархбудінформ», «Держстандарт», «Будівельник», «Техніка», «Наукова думка», «Мистецтво» тощо.

Нині зросли потреби читачів у діючій в Україні НТД. Тому частка використання її фонду дуже висока. Відділ комплектування тісно співпрацює з відомчими інститутами архітектурно-будівельної галузі та з установами, підпорядкованими Держкоммістобудуванню - головними розробниками НТД.

Комплектування літературою з близького та далекого зарубіжжя здійснюємо через різні книготорговельні фірми (приблизно 20). Так, «Інфосервіс» забезпечувала бібліотеку галузевою літературою російських видавництв. Завдяки «Техкомплекту» (Київ) ми отримуємо зарубіжну монографічну літературу. Передплачено деякі зарубіжні галузеві періодичні видання (надходження в ДНАББ літератури іноземними мовами в 1996 р. збільшилося порівняно з 1995 удвічі).

Значне місце в комплектуванні фонду займає книгообмін. Укладені угоди з ЦНТБ з будівництва та архітектури (Росія), Міністерством архітектури й будівництва (Білорусь), університетом «Львівська Політехніка», Національною парламентською бібліотекою України тощо.

Зінаїда Крупська

Рідкісна книга та особливості роботи з нею в ДНАББ

Фонд рідкісної книги і краєзнавства нашої бібліотеки налічує близько 11,5 тис. примірників. Він включає колекцію стародруків XVI-XVIII ст., рідкісні видання, раритети з питань історії та теорії будівництва, архітектури, мистецтва, історії України. Серед них праці А.Палладіо, С.Серліо, В.Вазарі, В.Скамоцці, І.Б.Віньоли, В.Зуєва, Вітрувія, І.Лема, Є.Болховітінова, М.Бантиша-Каменського, В.Аскочевського, В.Ляскоронського, П.Лашкарьова, А.Линчевського, М.Теодоровича, Ф.Тітова, Ф.Лебединцева, О.Новаківського, В.Січинського, Г.Лукомського, В.Щербаківського та багатьох інших.

У фонді відділу представлені видання з питань архітектури країн Далекого й Близького Сходу, Франції, Англії, Італії, Росії, країн Прибалтики та ін. Книжко-

вий фонд розкриває надбання декоративно-вжиткового мистецтва, малярства, скульптури, графіки, фортифікації, інтер'єру, геральдики тощо.

Значну частину фонду становлять ілюстрації, гравюри (зокрема Піранезі). Майже половина - видання з архітектури Києва та населених пунктів України. Це книги, листівки, плани (серед них найдавніший план Києва Афанасія Кальнофойського до Тератургими 1638 р.), тематичні альбоми по архітектурних пам'ятниках Києва та інших міст України, путівники по Києву таких відомих авторів, як С.Богуславський, В.Бублик, Ф.Ернст, І.Ящевський, довідкові та адресні книги Києва за 1912, 1914 рр., довідкові книги «Весь Київ» на 1926, 1927 рр., а також відомі видання друкарні С.Кульженка й «Альбомы видов Киева и его окрестностей», які сьогодні вже стали раритетами.

Велику цінність для наукових досліджень фахівців мають видання: Є.Болховітінов «Описание Киевского Софийского собора и Киевской иерархии» (К., 1825), И.Фундуклей «Обозрение Киева в отношении к древностям» (К., 1847), Н.Закревский «Описание Киева» (М., 1868), Д.Багалий «История города Харькова за 250 лет его существования» (Х., 1905-1912), В.Гульдман «Памятники старины в Подолни» (Кам'янець-Подільський, 1901), Л.Похилович «Сказание о населенных местностях Киевской губернии» (К., 1864), «Картины церковной жизни Черниговской епархии из IX-вековой ее истории» (К., 1911), М.Захарченко «Киев теперь и прежде» (К., 1888), «Słownik geograficzny królestwa Polskiego» (Warszawa, 1880-1902). З періодичних видань кінця XIX - поч. XX ст. виділимо такі, як «Зодчий», «Строитель», «Столица и усадьба», «Вестник изящных искусств», «Нива», «Старые годы», «Стара Україна», «Наше минуле», «Нові шляхи» тощо.

У фонді зібрані і видаються для користування читачам майже 200 дисертацій, підготовлені на матеріалах нашої бібліотеки її читачами в 1945-1962 рр.

У відділі рідкісної книги та краєзнавства зберігаються оригінальні роботи художників-прикладників. Серед них альбом акварелей академіка Ф.Солнцева «Собрание видов Киева и его окрестностей» (1843). У минулому році співробітниками відділу було підготовлено тематичну добірку літератури «Академік Ф.Солнцев», базою якої став цей альбом. Матеріали добірки лягли в основу календаря на 1997 р. «Старий Київ», що був виданий редакцією замовних видань ВКФ «Перлина».

У фонді також зберігаються та використовуються 25 гравюр давнього читача бібліотеки, архітектора Л.Сінькевича, подарованих ним бібліотеці до її 25-річчя, роботи майстринь петриківського розпису В.Клименко, Г.Павленко-Черненко та ін.

Маючи такий унікальний фонд, наш відділ проводить довідково-бібліографічну роботу, виконує успішні бібліографічні довідки архітектурно-краєзнавчого характеру, а також тематичні добірки.

Ведуться також довідково-інформаційні картотеки архітектурно-краєзнавчого напрямку під назвами «Київ» та «Міста і села України». Започатковано картотеку краєзнавчого напрямку «Портрети та відомості про діячів культури». Сюди включається інформація про архітекторів, художників, скульпторів, видатних діячів України, літописців, бібліографів, істориків минулого, гетьманів, князів, меценатів та ін.

Фонд рідкісної книги використовують архітектори, мистецтвознавці, наукові працівники музеїв, художники, дизайнери, історики не тільки України, а й багатьох зарубіжних країн.

Для популяризації книжкового фонду постійно організовуються тематичні виставки, що експонуються в стінах нашої бібліотеки та в інших організаціях. Так, тісна співпраця пов'язує нас з відділом рідкісної книги Національної парламентської бібліотеки, Українським центром народної творчості, Музеєм історії літератури, центром «Український дім» тощо.

За підготовленими співробітниками відділу тематичними добірками літератури знято документальні фільми на архітектурно-будівельну тематику («В пам'ять про загиблі будинки», «Зійди на гори Київські», «Таємниця Межигір'я», «Княгиня Ольга», «Київський некрополь», «Таємниці українського бароко», «Й. Ше-

дель», «Будівничий Ковнір», «В.Городецький», «В.Ніколаєв», «І.Григорович-Барський»), телевізійною студією ТЕТ у циклі передач «Земля і небо Києва» створено фільми «Родной Подол» и «Тайны патриархов Києва», готуються науково-популярні телевізійні передачі «Київські мініатюри».

Тематичні добірки літератури з фонду відділу лягли в основу розробок проектів гербів Києва, старовинного київського району Подолу, емблеми виставки «Контрактовий ярмарок» тощо.

Сьогодні відділ працює над створенням бази даних рідкісної книги.

Реконструкція фонду, вивчення власницьких написів, ескісів на них - проблема, що стоїть перед бібліотекою і відділом рідкісної книги на майбутнє.

Дуже важливим питанням є фізичне збереження видань XVI-XIX ст. Для цього потрібні чималі кошти на придбання відповідної мікрофільмувальної та комп'ютерної техніки, підготовку фахівців для цієї роботи, створення страхових фондів та фондів користувача.

Катерина Боліла

© Артамонова Світлана Сімонівна, Київ, 1997
 © Беляченко Наталія Олександрівна, Київ, 1997
 © Круцька Зінаїда Кирилівна, Київ, 1997
 © Боліла Катерина Василівна, Київ, 1997

Ада Чачко

Старт бібліотекознавства як міжнародно визнаної академічної науки

В Україні створено конституційні засади свободи наукової творчості, державного сприяння розвитку наукових зв'язків зі світовим співтовариством. У бібліотечно-інформаційній сфері здійсненню цих та інших прав і свобод сприяють професійні асоціації загальнонаціонального рівня, а також регіональні, проблемні та інші об'єднання фахівців.

Вітчизняна школа бібліотекознавства намагається у складних економічних умовах підтримувати традиційні наукові контакти, стверджуючи свій статус у міжнародних структурах, які виводять нас на новий, вищий - академічний рівень. З листопада 1993 р. працює перша така громадська наукова інституція - Відділення бібліотекознавства (ВБ) у складі Міжнародної академії інформатизації (МАІ).

МАІ в своєму статуті визначає себе як незалежну самоврядну організацію інтелектуалів - відомих учених, фахівців, організаторів, громадських діячів, які діють з метою інформатизації та інтелектуалізації міжнародного співтовариства, всіх сфер його життєдіяльності. МАІ є асоційованим членом ООН та входить безпосередньо до складу однієї зі впливовіших її структур - Економічного та Соціального Комітету з штаб-квартирою в Нью-Йорку. МАІ входить і до Всесвітньої асоціації освіти, а разом з нею - до ЮНЕСКО.

Для фахівців бібліотечно-інформаційної сфери особливо важливим є спрямування діяльності Відділення бібліотекознавства МАІ. Сам факт першого в

світовій практиці включення бібліотекознавства до структури Академії, поряд з соціологією, історією, культурологією, свідчить про високе визнання науковим співтовариством важливості нашого об'єкта - бібліотеки, а також і про повагу світової еліти до нашої професії - багатовікової, самостійної, широко розповсюдженої і перспективної. Саме так формулювалися підстави, на яких МАІ залучає нас до свого складу.

Президент ВБ, відомий сучасний бібліотекознавець Ю.Столяров бачить завдання нашої самоврядної громадської організації у консолідації інтелектуальних ресурсів професії для розробки глобальних проблем функціонування бібліотек у сучасних умовах, сприяння міжнародній співпраці у виконанні конкретних дослідницьких та освітніх проектів і програм.

ВБ, як і МАІ, є відкритим до участі, щороку розглядає заяви від потенційних нових індивідуальних і колективних членів.

Інформуючи про академічні горизонти бібліотекознавства, ми також закликаємо всіх його діячів - дослідників, викладачів, методистів, організаторів бібліотечної справи, а також бібліографів, книгознавців та інформаціологів, які пов'язують свої професійні, наукові інтереси з бібліотечно-інформаційною сферою, до розробки спільних комплексних проблем, організації спільних конференцій, підготовки спільних видань. Українське бібліотекознавство, українська бібліологія має такі традиції і, сподіваємось, майбутнє.

© Чачко Ада Семенівна, Київ, 1997